

dapeštu, predno je spravila to reč v obravnavo, prepričati se o tem, je li banka z razdeljenjem dolgá in s tem zadovoljna, da jej je vsak dolžnik za svoj del porok? Ker se je pa to opustilo, utegne biti še veliko homatij z Dunajsko banko. Če ona namesti prejšnjega enega dolžnega pisma ne bo hotela sprejeti dveh novih dolžnih pisem, ki bi jej si zdela manj varna, se štrina dolgá 80 milijonov ne bo razmotala. Če pa banka tudi za novi dolžni pismi zahteva obojnega (skupnega) poročstva, pride Avstrija v gori omenjeno nevarnost, da bo morala slednjich ves dolg sama plačati.

Naši dopisi.

Iz Trsta 20. aprila. — Čitateljem „Novic“ nadejam se jako vrlo vstreči, ako njih zadnji dopis o žrtvovalnem bogo- in domoljubji milostljivega našega biskupa dr. Dobrile dopolnim s tem, kar je priobčila „Naša Sloga“ o tej zadevi. — Za osnutek konvikta, v katerem bi se učenci od prvih gimnazijskih šol vzdrževali, dokler ne stopijo v bogoslovske šole, se je — po poročilu gori imenovanega časnika — zbralo 24 gospodov v odbor pod predsedstvom biskupovim, ki bode nabiral doneske v navedeni namen. Ob enem pa dela blagi biskup še na to, da se po njegovi škofiji ustanovi bogoljubno društvo „Sveta obitelj“ (sveta familija), katera bi podpirala siromašne dijake v latinskih šolah in pa utemeljenje škofijskega konvikta; udje tega društva po mestih plačajo 1 gold., po vaséh pa 50 kr. leto in dan. Biskup Dobrila sam, ki jako varčno živi in ne mara za noben svetoven lišp, daruje vse, kar ima, temu krasnemu namenu. Prihranil se je po pohlevnem svojem življenji iz časa svojega biskupovanja 60.000 gold.; od teh je 20.000 gold., ko je bil premešten iz Poreča v Trst, daroval biskupiji Poreški za ustanovitev 8 dijaških štipendij, in zdaj se je znebil vsega imetja ter podaril ostalih 40.000 gold. za konvikt. Neka pobožna gospá je posnela škofovo plemenito dejanje in je za konvikt darovala 15.000 gold., dve drugi osebi darovale ste po 1000 gold., in neka bogoljubna Francozinja iz Odese, ko je izvedila škofa namen, poslala mu je 50 zlatih napoleonov. — Tako veselo napreduje početje, kateremu temelj je položil preblagi biskup, ki je sprevidel, da treba krepke podpore siromašni mladini, ki ima veselje do duhovnega stanu, pa nima pripomočkov, doseči svoj cilj. Škofija Tržaško-koperska ima letos samo 7 bogoslovcev, pa potrebuje 50 vsako leto, ker skoro polovica je še starčekov duhovnov. — Mi temu poročilu dodajamo le srčno željo: Bog poživi prevzvišenega biskupa Dobrila, ljubljenca našega naroda!

Iz Idrije 18. apr. (O umetni Idrijski ribji reji) kaj slišati utegne zanimati marsikaterega bralca „Novic“; zato jim podam po poročilu gosp. Ad. Šalaska, c. kr. gozdnega oskrbnika, iz „Wien. landw. Zeitg.“ nekoliko vrstic. — Okoli Idrije je velik cesarsk gozd, skozi katerega teče Idrijica, v kateri ima država pravico ribštva. Ker tista družba (konsorcij), ki je od leta 1871. ribštvo v Idrijci v najemu imela, ni ga hotela še dalje v najemu imeti z zavezo, da vsako leto najmanj 2000 postrv zaplodí v Idrijici, je c. kr. ministerstvo kmetijstva dovolilo c. kr. gozdnemu oskrbniku, da obdrži ribštvo v državni režiji proti temu, da prične umetno ribjo rejo (künstliche Fischzucht) v Idrijci. Gosp. Šalasek jo je novembra meseca leta 1876. začel s tem, da je napravil ribjo valivnico v gozdu blizo Idrije, ki se zove „Fürstov rovt“, za katero si je iz centralne ribarnice v Salzburgu naročil 3000 postrvjih

iker (Forelleneier) in ž njimi začel umetno ribjo rejo. Čeravno še novinec v tem ribštvu, mu je, kakor pravi, nova stvar vendar tako po sreči šla, da je v prvi dóbi svojega podvzetja naredil 5370 postrv (kamnišic, Bachforellen) in po Idrijici izpustil. Stroški, katera je imel z napravo valivnice, z nakupom ribje zalege iz Salzburga, s plačo ribjega lova za umetno oplodbo, so znesli 130 gold. Ker se g. Šalasek nadja, da od onih 5370 v Idrijico izpuščenih postrv jih vsaj polovica, tedaj 2685, do 4. leta ostane vsako leto čvrstjih, bi potem vse te skupaj vagale 658 kilogramov; če se vrednost 1 kilograma postrv ceni na 50 krajc., bi vrglo to 329 gold. Ako se od tega zneska odtegne za lov prodajanih rib 131 gold, ostane 198 gold. čistega dohodka. Po takem bi na ribštvo naloženi kapital 130 gold. v 4 letih čez 11 od sto obresti donesel. Po tem Šalaskovem poročilu donaša umetna ribja reja precej dobička, pa tudi ribču veselja in zabave, kedar opazuje, kako se iz iker valijo ribice, ki v poprej mrtvo vodo prinesó živahnega življenja. — Jaz nisem prilike imel videti Šalaskovega podvzetja, zato gotovo mnogim našim bralcem, ki se zanimajo za umetno ribjo rejo, vstreže kdo drug naših ljudi, ki vé kaj več o njej.

Iz Kroke na Gorenjskem. (Čitalnica naša) napravi na belo nedeljo, 28. dne t. m. veselico s sledečim programom: 1. „Ilirija oživljena“, napev Benj. Ipavca po besedah Vodnikovih. 2) „Naglo bratje!“ od dr. Lovro Tomana. 3) Potem „Vdova in vdovec“, vesela igra v enem dejanji, poslovenil dr. Jan. Bleiweis. 4) „O tihi noči“, čveterospev Ant. Hajdrihov po besedah Jenkovih. 5) „Mili kraj“ Nedvedov. 6) „Sl. Glosa“ J. Koseskega, deklamacija. 7) „Šabljenka“, mazurka od Knitta; dvo-spev. 8) „Pod oknom“, napev Hajdrihov po besedah Prešernovih. 9) Tombola. 10) Ples. — Začetek ob 7. uri zvečer. Častite ude uljudno vabi

odbor.

Iz Ljubljane. — Iz Příbořa (Freiberg) na Moravskem nam je iz častitih rok došel poziv, katerega bistvo se glasi tako, kakor je zdolej natisnen, in katerega tudi mi toplo priporočamo našim rodoljubom in domorodkinjam. Novce in darove blagemu namenu bo rado sprejemalo vredništvo „Novic“ in njih sprejem naznanjalo v listu. Ker pa gre prošnja Moravskih nam bratov na adresu vsem Slovencem, so sl. vredništva vseh slovenskih časnikov naprošena, da v svojih listih blagovolijo priobčiti sledeči dopis:

Predragi nam Slovenci, mile nam Slovenke!

„O Velehrad! iz groba vstani,
Sovražnikom hrabro se brani!“

Fr. Sušil.

Bliža se tisočletnica smrti sv. Metoda, velicega aposteljna slovanskega.

Z veliko navdušenostjo smo obhajali leta 1863. tisočletnico prihoda sv. aposteljnov Cirila in Metoda v našo domovino. Ta svečanost je bila z enakim veseljem tudi pri Vas, dragi Slovenci, obhajana. Leta 1869. smo slavno praznovali tudi tisočletnico smrti sv. Cirila; ne dvomimo tedaj, da l. 1885. enako veličastno bomo praznovali tisočletnico smrti sv. Metoda na blagor vesoljnega naroda slovanskega.

Treba je pa, da se že zdaj pripravljamo na to svečanost. Velehrad je bil in bode vselej središče katoliškega življenja slovanskih narodov.

Dostojno je tedaj te velike ideje, da bi bazilika Velehadska v svoji stari slavi zopet zaslovela, k čemur pa je potreba pomoči in podpiranja vseh zvestih slovanskih sinovanskih sinov, ker so stroški za olep-

šanje in prezidanje te zgodovinske cerkve izračunani na 80.000 gold. Veliko denarja!

Imamo sicer društva „Koruna Solunská“, „Matice Velehradská“ in „Jednota Velehrad“ na korist temu podvzetju. Vrh vsega tega pa ima se letos v ta namen napraviti „loterija“, za katero je treba naprositi darov. Mnogi gospodje in gospé dajejo darove, mnoge gospé in gospice delajo v ta namen različne reči z lastnimi rokami ali pa podpirajo loterijo z denarjem.

Znano je, dragi Slovenci, o Vas, da vse narodno podvzetje z iskrenim domoljubjem podpirate; podajte tedaj tudi Vi nam svoje roke na pomoč in drage volje podpirajte naše podvzetje o dobrodejni loteriji z darovi ali z denarjem, posebno Vi, blage gospé in gospice, blagovolite nam pomagati s ženskimi ročnimi rečmi, k čemur imate še 7 tednov časa.

Pri nas je priljubljena pesem „Slovan povsod brate ma“; bodite nam tedaj, dragi nam Slovenci in mile Slovenke, tudi v tej zadevi bratje! V kakem enakem podvzetju Vašem obetamo tudi mi Vam svojo pomoč!

Dr. Jan Schneider, Anton Cyr. Stojan,
kaplan v Pribořu. kooperator v Pribořu.

— Včeraj popoldne je že večkrat napovedani pa zopet odpovedani c. kr. deželni predsednik vitez Kárlina došel v Ljubljano.

— Deželni odbor je v seji 20. aprila t. l. pritrdil, da se na Jesenicah pri Krškem napravi enorazredna ljudska šola s 450 gold. učiteljske letne plače.

— Ker je iz vseh krajev čedalje več tožeb se glasilo proti sedanji učni osnovi Avstrijskih gimnazij in realk, katera je vzrok, da se mladež prehudo v šolah trpinči, pa vendar ne doseže oni vspeh, ki se je pričakoval od novodobne prestrojbe srednjih šol, zato ministerstvo nauka ni moglo več gluho ostati nasproti takim tožbam, ki so izvirale celó iz krogov liberalne stranke, in je o velikonočnih praznikih na Dunaj pozvalo c. kr. nadzornike srednjih šol iz vseh dežel v posvèt, kako naj bi se napake sedanje šolske sisteme odstranile in kaj boljšega dejalo na mesto današnjega piškavega, ki morí duh preobložene mladine in jej — vkljub telovadnim burkam — podkopuje zdravje brez ozira na starodavno priznanje, da more biti „mens sana“ le „in corpore sano“. Dandanes hoče se povsod delati „mit dampf“ in prezira se zato starodavna prislovica „festina lente!“ — Nadejamo se, da se gospodje nadzorniki, na Dunaj poklicani niso servilno obnašali, ampak odkritosrečno razložili napake sedanjega šolstva in zdrave nasvete dali ministerstvu, to pa da tudi si ni ušes zatisnilo pred tem, kar so mu skušeni možje razložili na korist pravi prosvéti.

— (Izpraznene štipendije za dijake na Kranjskih šolah) so po razglasu v 88. listu „Laib. Zeitg.“ sledeče štiri: 1) Jožef Dullerjeva štipendija v znesku 94 gld. 50 kr.; to štipendijo morejo dobiti le dijaki, ki so v žlahti ustanovnikovi, sicer naj so v kakoršni koli šoli; — 2) štipendija Andreja Weischelna s 60 gld. 22 kr.; do te štipendije imajo pravico dijaki, ki so v žlahti z Weischelnom in Gorjancem, če pa tacih ni, dijaki iz Gornjega Bitinja, morajo pa biti že v gimnazijskih ali bogoslovskih šolah; — 3) štipendija Tomaža Erlacha s 126 gold.; tudi do te štipendije, katera ni izrečno omejena na kako posebno šolo, imajo pravico le žlahtniki ustanovnikovi; — 4) štipendija škofa Antona Alojza Wolfa s 70 gold. 86 kr.; do te štipendije, katera tudi ni omejena na kako posebno izrečno šolo, imajo pravico dijaki Idrijske mestne fare in pa dijaki kmetijskih starišev spadajočih pod škofijsko grajščino v Ljubljani in na Goričanah. — Prošnjiki za vse te štipendije morajo svoji

prošnji priložiti: krstni list, ubožni list in spričalo cepljenih kóz, šolska spričala iz zadnjih dveh šolskih semestrov in pa postavno izdelani rodopis, ako so v žlahti z ustanovnikom. Prošnja za gori imenovano prvo štipendijo se ima do 15. maja, prošnje za druge tri pa do 10. maja po dotičnem šolskem vodstvu vložiti c. k. deželni vladi Kranjski.

— 6 Anastazij-Grünovih (Auerspergovih) dijaških štipendij po 360 gold. na leto (3 za Kranjske, 3 pa za Štajarske študente, brez omejitve na kak šolski razred) se bode po poročilu „Tagesp.“ kmalo za oddajo razpisalo.

— Kako more prava cerkvena godba napredovati, če jo vodi mojster, kakor je g. Anton Förster v stolni naši cerkvi, to so pričale produkcije velikega tedna in velikonočnih praznikov v tej cerkvi, se ve da je pa tudi takih izvrševalnih moči treba, kakor si jih izbrati vé gosp. Förster.

— Gosp. dr. Tancer, dobroznani zobni zdravnik iz Gradca, podaljša svoje bivanje v Ljubljani („pri Slonu“), kjer ima mnogo zobobolnih ozdravljati, do prihodnje nedelje.

— Naš častiti rodoljub gosp. Valentin Krisper je kupil papirnico v Njivicah pri Radečah, ki se zove: „c. k. privilegirana mehanična papirnica v Njivicah pri Radečah.“

— Za notarja v Vipavo je prišel dr. Franc Vok, — bivši notár Höchtl v Ljutomeru in prejšnji čas v Idriji, pa zarad prestopkov zgubil službo.

— Faesy & Frick, knjigotržec na Dunaji, Graben 27, začel je izdajati mesečni katalog vseh literaričnih novosti, ki so izšle zadnji čas v vsakovrstnih jezicah. — Tako naznanja nam došli 1. zanimivi katalog 40 novih knjig, ki so pisane o poljedelstvu in gospodarstvu, 14 knjig o gozdnarstvu, lovu in ribštvu, 29 knjig o vrtnarstvu, sadje- in vinoreji, kletarstvu itd., nadalje mnogo o živinoreji, živinozdravništvu, o rudarstvu itd. itd. — Imenovani knjigotržec pošilja katalog brezplačno vsakemu, kdor se oglasi za-nj.

— „Turki pri Sisku“ niso velikonočni ponedeljek privabili toliko očinstva v gledališče, kolikor ga bi bil gosp. Schmidt zaslužil, ki je eden glavnih faktorjev slovenskega gledališča. To namreč, da so deloma „Turki pri Sisku“ že stari nam znanci, deloma pa so sodelovale nekatere prav slabe moči, in je gledališka сезона že pri kraji, je odvrnilo mnogo občinstva oni večer od gledališča. Pevski del se je dobro vršil. — Kakor slišimo, imata benefico še gospá Odijeva in gosp. Stökl, kateremu na pomoč neki pride gosp. Nolli iz Zagreba, ki bode pač najkrepkejši magnet onemu večeru.

— V nedeljo 28. dne t. m. ima učiteljica in pevka dramatičnega društva, gospa Odijeva, svojo benefico. Marljiva kot učiteljica, pevka in igralka od pričetka slovenskih javnih predstav do zdaj, ki je tudi vsakokrat pri čitalničnih besedah radovoljno kot izurjena pevka sodelovala, zasluži, da ji slovensko občinstvo ta večer z obilnim obiskom gledališča izkaže priznanje.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Cerkvni tih teden je bil tih teden v Avstrijsko-ogerskih zborih. Kedaj se začne zopet zborovanje, ni še znano. V tistem tednu smo imeli priliko premišljevat zborovanje Dunajskega državnega zbora. To premišljevanje nam je kazalo, da zbornica poslancev, po direktnih volitvah sestavljena, se je odprla 4. novembra leta 1873. in je od onega časa v eni in isti sesiji. Od 4. novembra 1873. do 13. dne